

SLUŽITĚ A POMÁHAŤ

František Dancák

František Dancák

SLUŽIŤ A POMÁHAŤ

Skutky telesného milosrdenstva

Myšlienky a príklady

2023

Autor:

PaedDr. František Dancák

Slúžiť a pomáhať

© Sven Dancak

Jazyková úprava:

Annamária Sučková

Prvé elektronické vydanie

Vydal: FILOKALIA

ISBN 978-80-8233-216-5

Obsah

Úvod	5
„Milosrdenstvo chcem...“ (Mt 9, 13)	9
„Až príde Syn človeka...“ (Mt 25, 31 – 46)	29
1 Hladných kŕmiť	31
2 Smädných napájať	45
3 Pocestných prijať do domu	49
4 Nahých odievať	56
5 Chorých navštevovať	61
6 Väzňov vykupovať	74
7 Mŕtvych pochovávať	80
„Choď a rob podobne!“ (Lk 10, 37)	92
F. Giglinger: V blížnom vidieť Ježiša Krista	117

Úvod

„*Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás*“ (Jn 15, 12). Tieto Kristove slová mimoriadne jasne vyjadrujú jadro kresťanskej viery, kresťanský obraz človeka a jeho životnej cesty. Láska už nie je „prikázaním“, ale odpoveďou na Boží dar lásky.

Preto už sv. Augustín napísal: „Završením všetkých našich činov je láska. Tam je cieľ: kvôli nemu bežíme; k nemu bežíme; keď ho dosiahneme, nájdeme odpočinok.“ Z toho dôvodu „s postupom rokov a stálym rozširovaním sa Cirkvi sa služba lásky – charita – ustálila ako jedna z jej základných oblastí spolu s vysluhovaním sviatostí a s ohlasovaním Božieho slova. Cirkev nemôže zanedbávať službu lásky, podobne ako nemôže zanechať sviatosti a Božie slovo“, napísal pápež Benedikt XVI. vo svojej prvej encyklike *Deus caritas est* (22).

Svätý Otec ďalej konštatuje, že najhlbšou podstatou Cirkvi sú jej tri úlohy: ohlasovanie Božieho slova, vysluhovanie sviatostí a služba lásky, ktoré nemôžu byť od seba oddelené. Preto je služba lásky pre Cirkev nielen istým druhom dobročinných aktivít, ktorá by sa prípadne mohla prenechať iným, ale patrí aj k jej prirodzenosti, je nepopierateľným prejavom jej podstaty. Cirkev je ako Božia rodina vo svete. V tejto rodine nesmie byť nikto, kto trpí nedostatkom toho, čo potrebuje (25).

Láska – *caritas* – bude vždy potrebná, a to aj v najspravodlivejšej spoločnosti. Neexistuje nijaké spravodlivé štátne usporiadanie, ktoré by urobilo službu lásky zbytočnou. Vždy tu budú utrpenia, ktoré si vyžadujú útechu a pomoc. Vždy tu bude samota. Vždy tu budú aj situácie materiálnej núdze, v ktorých je nevyhnutná pomoc formou konkrétnej lásky k blížnemu (28).

Podľa vzoru, ktorý nám ponúka podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, je východiskom jednoducho odpoveď

na to, čo je v každom čase potrebné: hladných treba nasýtiť, nahých obliecť, chorých ošetriť a liečiť, uväznených navštíviť (31).

Sv. apoštol Pavol nás vo svojom *Hymne na lásku* učí, že láska je vždy niečo viac než jednoducho činnosť: „*A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo*“ (1 Kor 13, 3).

Tento hymnus má byť pre nás všetkých *magna charta*, pretože v nej sú zhrnuté všetky úvahy, ktoré rozvinul pápež Benedikt XVI. vo svojej encyklike o kresťanskej láske. (*Deus caritas est*) Hlboká osobná účasť na potrebách a utrpeniach blížneho nie je dať mu niečo zo seba, ale seba samého (34).

V tomto zmysle sú večne platné slová z Listu sv. apoštola Pavla Galaťanom: „*Kým teda máme čas, robme dobre všetkým...*“ (6, 10). „Svedectvo lásky je najpresvedčivejším argumentom, ktorý môžu kresťania ponúknuť ako dôkaz existencie Boha – Lásky, je to najvznešenejšia cesta, o ktorej hovorí svätý Pavol (porov. 1 Kor 13).“ (*Kde je tvoj Boh?*, 3). Nech nám aj tieto myšlienky nad skutkami telesného milosrdenstva pomôžu pochopiť a praktizovať to v každodennom živote.

František Dancák

„Niet pochybností, že Matka Terézia bola jednou z najväčších misionárov dvadsiateho storočia. Z tejto jednoduchej ženy, ktorá pochádzala z jednej z najbiednejších častí Európy, si Pán spravil vyvolený nástroj na ohlasovanie evanjelia celému svetu, nie kázaním, ale každodennými skutkami lásky voči najchudobnejším...“

(Ján Pavol II. pri príležitosti beatifikácie Matky Terézie
z Kalkaty. Rím 19. októbra 2003)

„Milosrdenstvo chcem...“ (Mt 9, 13)

Lásku k blížnemu prikázal Boh už v Starom zákone. V jazyku vyvoleného národa je bohatá terminológia témy starostlivosti o blížnych, ktorá úzko súvisí s láskou k Bohu. Láska k Bohu a blížnemu bola uzákonená v zmluvách s Bohom (porov. Dt 6, 4 – 9). Kto narušil vzťah k blížnemu, narušil aj vzťah k Bohu (porov. Prís 14, 31). Táto zásada lásky k blížnemu sa stala mravnou normou vo forme prikázania (porov. Lv 19, 18). Avšak otázka, kto je môj blížny, bola stále otvorená.

V Novom zákone sa prikázanie lásky stáva novým prikázáním v tom zmysle, že vzorom tejto lásky má byť pre nás sám Ježiš Kristus. „Nie preto, že by bol preukázal najväčšiu citovú náklonnosť k ľuďom, ale preto, že on dal najviac a najuvedomejšie a najdobrovoľnejšie a bez najmenej protihodnoty“ (Michel Quoist).

V Ježišovi Kristovi sa splnili všetky prorocké predpovede. Boh ho poslal na svet, aby ohlásil radostnú zvesť chudobným, väzňom, slepým (Lk 4, 18). Nový zákon prevzal zo Starého zákona citlivosť k chudobným, a to nielen na ich materiálne nedostatky, ale aj k chorým, posadnutým a hriešnym. Títo mali v živote Ježiša Krista prednostné miesto. Im ako prvým ohlásil: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo“ (Mk 1, 14). A v nazaretskej synagóge potvrdil: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli“ (Lk 4, 21). Takto inauguroval mesiášske časy nielen slovami, ale potvrdzoval ich zázrakmi a uzdraveniami. Neohlasoval sám seba, ale nádej na Božie kráľovstvo založené na láske – teda na skutkoch lásky, na charite: „Milosrdenstvo chcem, a nie obeť“ (Mt 9, 13).

Takto chodil Ježiš po celej Galilei, vyučoval v synagógach, kam „prinášali k nemu všetkých chorých, postihnutých rozličnými neduhmi a trápením, posadnutých zlými duchmi, námesačníkov a ochrnutých, a on ich uzdravoval“ (Mt 4, 24).

Vedel totiž, že fyzické a psychické neduhy majú vzťah k nadprirodzenému životu, preto uzdravoval telo aj dušu, odpúšťal hriechy.

Ježiš prišiel vykúpiť celého človeka. Celým svojím životom potvrdzoval, že sa priblížilo Božie kráľovstvo, že svet a história sú miestom, v ktorom sa Božia vláda už stala skutočnosťou. Preto svojich učeníkov od začiatku zapájal do charitatívnej činnosti: „*Chorých uzdravujte, mŕtvych krieste, malomocných očisťujte, zlých duchov vyhánajte*“ (Mt 10, 8).

Raz, po vyučovaní veľkého zástupu, mu učeníci povedali: Pošli ich domov, lebo nemajú čo jesť! On však odpovedal: Vy im dajte jesť! A urobil pre hladujúci zástup zázrak (porov. Lk 9, 10 – 17). Apoštoli potom zriadili pokladňu, z ktorej pomáhali núdnym. Charitatívna činnosť bola praktickým potvrdením náuky sv. Pavla o Cirkvi ako cieľi, pre ktorý Ježiš prišiel.

Milosrdenstvo, čiže praktická láska, patrí k základným znakom kresťanstva. Túto konkrétnu lásku k blíznym praktizuje svätá Cirkev už od svojho počiatku. Evanjelický teológ Dietrich Bonhoeffer, zavraždený Nemcami 9. apríla 1945, sa vyjadril, že „Cirkev je len vtedy Cirkvou, keď je pre iných.“ Inými slovami, Cirkev, ktorá neslúži iným, neslúži nikomu. Skutky lásky sú znakom, že sme Kristovi učeníci (porov. Jn 13, 35). Teda, ak sa navzájom milujeme a slúžime si. Každý, kto vstúpi do Cirkvi, má vstúpiť do atmosféry lásky a sám sa stáva zodpovedným za jej šírenie.

To bolo významným znakom už v prvej Cirkvi, napriek všetkým nedostatkom, ktoré niektorí vnášali do kresťanských obcí. Službu lásky organizovali nielen jednotlivci, ale aj celá Cirkev. Bolo to predovšetkým pre svojich, ale zásadne pre všetkých, ktorí to potrebovali... V Jeruzaleme ustanovili službu diakonov (Sk 6, 1 – 7). Sv. apoštol Pavol usporiadal veľkú zbierku vo svojich bohatších obciach pre veriacich v Jeruzaleme. Angažoval aj laikov a pohanov. Takto prvý raz prekro-

čila charitatívna činnosť hranice kraja v roku 45 počas hladu v Palestíne. Je to cenné svedectvo o univerzálnosti misijnej a charitatívnej činnosti Cirkvi už niekoľko rokov po Ježišovej smrti.

Od sv. apoštola Pavla sa možno veľa naučiť nielen o perfektnej organizácii charitatívnej činnosti, ale aj o motíve: nech dá každý koľko môže, ale s radostným srdcom (porov. 2 Kor 9, 7), lebo „*kto seje štedro, štedro bude aj žať*“ (2 Kor 9, 6). Dobročinnosť je milosrdenstvo, spôsob, akým prežívame lásku.

Obraz Cirkvi v prvých kresťanských spoločenstvách ukazuje, aký veľký význam mala na zjednocovanie láska potvrdzovaná skutkami. Bez praktickej lásky by slová a sviatostné znaky nemali obsah, nebola by teda možná jednota s Ježišom, a ani bratská jednota. Tak mohla Cirkev vďaka láske všetkých členov vzrastať a vytvárať jednotu vo viere, nádeji a láske a čoraz hlbšie sa zjednocovať s Kristom a navzájom medzi sebou.

„Verná učeniu a príkladu svojho Božského zakladateľa, ktorý dal hlásanie blahozvesti chudobným za znak svojho poslania, Cirkev nikdy nezanedbávala prácu na ľudské povznesenie národov, ktorým prináša vieru v Krista. Jej misionári stavali spolu s kostolmi dobročinné ústavy a nemocnice...“ (*O rozvoji národov* 12). Láska k blížnemu je pečať autentickej lásky Boha, a preto je zároveň motívom života pre cirkevné spoločenstvo. Charitatívna činnosť je všeobecná úloha, ktorú si prial jej Zakladateľ – Ježiš Kristus!

Dnes poznáme sedem skutkov telesného milosrdenstva, o ktorých sme sa učili už na hodinách náboženstva. Toto usporiadanie sa pripisuje Laktantiovi, cirkevnému spisovateľovi z 3. storočia. Bol to on, ktorý vzal z 25. kapitoly Matúšovho evanjelia šesť druhov služby blížnym, ktorými si má človek otvoriť bránu večného života. K nim pridal pochovávanie mŕtvych, a tak dospel k obľúbenému číslu sedem. Takto sú